

wo-master
Vertaalwetenschap
Universiteit Utrecht

16 november 2017

NVAO beperkt Toets nieuwe opleiding

Adviesrapport

Inhoud

1	Samenvattend advies	3
2	Introductie	5
	2.1 Werkwijze panel	5
	2.2 Panel rapport	6
3	Beschrijving van de opleiding	7
	3.1 Algemeen	7
	3.2 Profiel instelling	7
	3.3 Profiel opleiding	7
4	Opleidingsbeoordeling	9
	4.1 Standaard 1: Beoogde leerresultaten	9
	4.2 Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	11
	4.3 Standaard 3: Toetsing	17
	4.4 Graad en CROHO-onderdeel	19
	4.5 Algemene conclusie over de kwaliteit van de opleiding	19
	4.6 Aanbevelingen	19
5	Overzicht oordelen	21
	Bijlage 1: Samenstelling panel	22
	Bijlage 2: Programma locatiebezoek	23
	Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten	24
	Bijlage 4: Lijst met afkortingen	25

1 Samenvattend advies

De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) ontving op 11 april 2017 een aanvraag voor een Toets Nieuwe Opleiding (TNO) voor de opleiding wo-master Vertaalwetenschap van de Universiteit Utrecht. De NVAO heeft daarop een panel van experts gevraagd om alle aangeleverde informatie te bestuderen, het programma met de afgevaardigden van de instelling en opleiding tijdens een locatiebezoek te bespreken en een concluderend oordeel uit te spreken over de kwaliteit van de nieuwe opleiding.

Onderstaande bevindingen en overwegingen hebben een belangrijke rol gespeeld in de uiteindelijke beoordeling van het programma door het panel.

De masteropleiding Vertaalwetenschap beoogt studenten op te leiden tot kritische en creatieve vertaaldeskundigen met een academische achtergrond, die garant staan voor de eindkwaliteit van meertalige communicatieprocessen op de nationale en internationale vertaalmarkt. De doeltaal van de vertalingen is Nederlands. De opleiding bestaat uit twee richtingen (programma's): het programma Literair Vertalen en het programma Professioneel Vertalen. Mede door afstemming met het werkveld is volgens het panel een inhoudelijk relevant beroepsprofiel ontstaan voor de masteropleiding in het algemeen en voor de beide programma's in het bijzonder. De opleiding heeft haar profiel adequaat vertaald in eindkwalificaties.

Het onderwijsprogramma van 90 EC wordt voltijds aangeboden in drie semesters met als startmoment september. Het onderwijs is ondergebracht in de praktische leerlijn (taalspecifieke vertaalcolleges, stage) en de theoretische leerlijn (taaloverstijgende cursussen, scriptie). De basis van de opleiding is een gemeenschappelijk kerncurriculum voor beide programma's. Naast het kerncurriculum bieden de twee programma's eigen verdiepende onderdelen aan. Beide programma's worden afgesloten met een vertaalproject en een scriptie. Het panel stelt vast dat de opleiding passend onderwijs aanbiedt dat het behalen van de eindkwalificaties waarborgt. Het panel begrijpt de keuze voor een curriculum van 90 EC en vindt het positief dat hierdoor zowel ruim aandacht voor de praktijk van het vertalen als voor de vertaalwetenschap mogelijk is. De afsluiting van de studie met zowel een wetenschappelijke scriptie als het maken van een geannoteerde vertaling sluit hier goed op aan. Het panel constateert dat er is gekozen voor een didactisch concept dat de opleiding in staat stelt intensief en op persoonlijke leervragen afgestemd onderwijs te verzorgen. Het programma en het didactisch concept sluiten voldoende aan bij de kwalificaties van instromende studenten en de gehanteerde toelatingseisen zijn realistisch gezien de beoogde eindkwalificaties. Het panel constateert dat de opleiding adequate voorzieningen biedt, bijvoorbeeld in de vorm van een premaster, om instromers van elders op het juiste instapniveau te brengen.

De vaste staf van de opleiding Vertaalwetenschap gaat bestaan uit gepromoveerde universitair docenten, hoofddocenten en hoogleraren met toegespitste didactische en wetenschappelijke expertise op het gebied van vertaling en vertaalwetenschap en/of van taal- en letterkunde. Ten tijde van het visitatiebezoek was een overzicht met de formatie die ingezet wordt voor het onderwijsprogramma nog niet gereed. Het management heeft volgens het panel al wel een goed beeld van de benodigde staf voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van de beide programma's, zowel

kwantitatief als kwalitatief. Het panel is overtuigd van de mogelijkheid om de aanstelling van de benodigde staf voor beide programma's te realiseren.

In de taaloverstijgende cursussen wordt zowel schriftelijk als mondeling getoetst. Studenten leveren per cursus een aantal essayopdrachten in. Studenten houden individueel of in groepsverband een mondeling referaat, vaak als voorbereiding op een afsluitend paper. In de taalspecifieke cursussen wordt ook zowel schriftelijk als mondeling getoetst. Studenten leveren per cursus in principe wekelijks vertaalopdrachten in, voorzien van een vertaalrelevante analyse. Daarnaast leveren studenten een aantal essayopdrachten in waarin reflectie over het eigen vertaalwerk centraal staat. Het vertaalproject en de scriptie vormen de afsluiting van de studie. In het vertaalproject vertalen studenten een omvangrijke tekst voorzien van een vertaalrelevante tekstanalyse. Voor de scriptie werken studenten aan een onderzoeksvraag en volgens een methode die aansluit bij de vertaalwetenschap. Het panel constateert dat de beoogde toetsen van het vereiste niveau zijn en dat de opleiding kiest voor een brede variatie in toetsvormen, passend bij de academische én beroepsgerichte ambitie. De opleiding heeft ruim aandacht voor zowel formatieve als summatieve aspecten van toetsing. De peer review door studenten zelf is een sterk punt. Beoordelingsformulieren kunnen nog verder op elkaar worden afgestemd.

De opleiding valt onder een facultaire examencommissie voor de masteropleidingen. Het facultaire toetsbeleid voorziet ook in een toetscommissie die op verzoek van de examencommissie de toetsing kan onderzoeken. Het panel stelt vast dat de opleiding goede maatregelen treft om de kwaliteit van de toetsing te waarborgen. Het toetsbeleid van de opleiding is ingebed in het facultaire en universiteitsbrede toetsbeleid. Het panel concludeert daarnaast dat de examencommissie haar taak om de kwaliteit van toetsen en tentamens te waarborgen goed vormgeeft.

Het panel komt tot een eindoordeel "positief" ten aanzien van de kwaliteit van de nieuwe opleiding wo-master Vertaalwetenschap van de Universiteit Utrecht en adviseert de NVAO om overeenkomstig te besluiten.

Den Haag, 16 november 2017

Namens het panel ter beoordeling van de beperkte Toets nieuwe opleiding wo-master Vertaalwetenschap van de Universiteit Utrecht,

prof. dr. Th. D'haen
(voorzitter)

drs. L. van der Grijsparde
(secretaris)

Introductie

1.1 Werkwijze panel

De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) ontving op 11 april 2017 een aanvraag voor een Toets Nieuwe Opleiding (TNO) voor de opleiding wo-master Vertaalwetenschap van de Universiteit Utrecht. Het succesvol doorlopen van een TNO-procedure is een voorwaarde om als opleiding door de NVAO te worden erkend. Met het keurmerk van de NVAO mogen opleidingen de bij de opleiding behorende wettelijk beschermde getuigschriften of diploma's afgeven.

De procedure voor een nieuwe opleiding is iets anders dan de procedure die wordt gevolgd voor opleidingen die al zijn geaccrediteerd. Een TNO is in feite een planbeoordeling. Na de erkenning van de nieuwe opleiding zal de opleiding vallen onder de reguliere accreditatieprocedure.

Om de nieuwe opleiding te beoordelen, heeft de NVAO een panel van experts vastgesteld met de volgende samenstelling:

- Voorzitter: prof. dr. Theo D'haen, Emeritus Professor of English & Comparative Literature, Leuven University, Emeritus Professor of English & American Literature, Leiden University;
- Leden:
 - prof. dr. Rita Temmerman, Opleidingsvoorzitter Toegepaste Taalkunde – LIST, Faculteit Letteren en Wijsbegeerte, Vrije Universiteit Brussel;
 - prof. dr. Maarten Steenmeijer, hoogleraar Spaanse Taal en Cultuur, Radboud Universiteit, en literair vertaler;
- Student-lid: Diana van Wanrooij, masterstudent Law and Technology en International and European Law, Tilburg University.

Het panel werd als procescoördinator bijgestaan door Maya de Waal MSc MA, beleidsmedewerker NVAO, en als secretaris door drs. Linda van der Grijsparde, zelfstandig onderwijsadviseur.

Bij de toetsing heeft het panel het Beoordelingskader voor de beperkte Toets Nieuwe Opleiding van de NVAO (Stcrt. 2016, nr 69458) in acht genomen.

Het panel heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Het panel heeft per e-mail aanvullende vragen en opmerkingen uitgewisseld. Deze vragen zijn door de secretaris geïnventariseerd en zijn als input gebruikt voor het locatiebezoek. Het panel heeft de opleiding daarnaast verzocht enkele aanvullende bijlagen ten tijde van het locatiebezoek bij het panel aan te leveren. In bijlage 3 van dit adviesrapport is een overzicht opgenomen van documenten die het panel heeft ingezien.

Op donderdag 12 oktober 2017 is het panel bij elkaar geweest. Tijdens deze bijeenkomst zijn de eerste bevindingen van het panel besproken en werden er nadere vragen geformuleerd voor de aanvrager. Op vrijdag 13 oktober 2017 heeft het panel een locatiebezoek afgelegd. Tijdens dit bezoek is het panel in verschillende gespreksrondes van nadere informatie voorzien en zijn de vraagpunten aan de orde gesteld en in discussie gebracht. Het programma van het locatiebezoek is toegevoegd in bijlage 2. Na afloop van de gesprekken heeft het panel het geheel van bevindingen en overwegingen onderling

besproken en vertaald naar voorlopige conclusies. Aan het eind van het bezoek heeft de panelvoorzitter die conclusies mondeling teruggekoppeld naar de opleiding. Op basis van de bevindingen, overwegingen en conclusies heeft de secretaris een conceptadvies opgesteld, dat aan de panelleden is voorgelegd. Vervolgens heeft het panel dit concept van commentaar voorzien, waarna het conceptrapport is vastgesteld door de voorzitter. Het adviesrapport is op 1 november 2017 aan de opleiding voorgelegd ter controle op feitelijke onjuistheden. De opleiding heeft op 15 november 2017 gereageerd op het adviesrapport. Dit heeft geleid tot een enkele aanpassing, waarna het definitieve rapport is vastgesteld door de voorzitter. Het panel heeft dit advies in volledige onafhankelijkheid opgesteld en op 16 november 2017 aan de NVAO aangeboden.

1.2 Panel rapport

Her eerste hoofdstuk van dit rapport is het samenvattend advies en het huidige hoofdstuk is de introductie.

Het derde hoofdstuk bevat een omschrijving van het programma, waaronder de positionering van de opleiding binnen de instelling en binnen het hoger onderwijsbestel in Nederland.

Het panel geeft zijn bevindingen, overwegingen en conclusies weer in hoofdstuk 4 aan de hand van de onderwerpen en standaarden uit het relevante kader.

De bevindingen zijn de objectieve feiten zoals waargenomen door het panel in de aangeleverde documentatie en gedurende het locatiebezoek. De overwegingen bevatten de oordelen, meningen en zienswijzen van het panel en de mate waarop deze effect hebben op het uiteindelijke oordeel van het panel op de standaard. Op basis van de overwegingen wordt ook een algemeen eindoordeel uitgesproken.

Tot slot wordt in een tabel schematisch weergegeven wat de oordelen zijn per standaard.

2 Beschrijving van de opleiding

2.1 Algemeen

Instelling:	Universiteit Utrecht
Opleiding:	wo-master Vertaalwetenschap
Variant(en):	voltijd
Graad:	Master of Arts
Afstudeerrichtingen:	Programma Professioneel Vertalen Programma Literair Vertalen
Locatie(s):	Utrecht
Studieomvang (EC):	90
CROHO-onderdeel:	taal en cultuur

Voorstel voor indeling in een visitatiegroep: Nader te bepalen.

De opleiding dient ten minste twee jaar voor de vervaldatum gebruik te maken van de zogenoemde aprilronde om zelf zorg te dragen voor een indeling in een visitatiegroep. Daarna neemt de NVAO het besluit over de indeling in een visitatiegroep.

2.2 Profiel instelling

De Universiteit Utrecht is één van de oudste universiteiten in Nederland; de officiële opening was in 1636. Op dit moment kent de Universiteit Utrecht zeven faculteiten, die gezamenlijk het hele wetenschappelijke spectrum van onderzoek en onderwijs bestrijken. De faculteiten van de Universiteit Utrecht zijn opgedeeld in departementen. Ieder departement coördineert het onderwijs en onderzoek voor een bepaald wetenschapsgebied. De universiteit biedt 49 bacheloropleidingen en 146 masteropleidingen aan. De universiteit heeft ruim 30.000 studenten en beschikt over ruim 6.700 medewerkers.

2.3 Profiel opleiding

De Universiteit Utrecht is voornemens in september 2019 te starten met een masteropleiding Vertaalwetenschap van 90 EC. De opleiding zal in de plaats komen van de huidige masteropleiding Vertalen (60 EC) van de Universiteit Utrecht.

De masteropleiding zal deel uitmaken van de faculteit Geesteswetenschappen. Deze faculteit verzorgt onderwijs en verricht onderzoek op de gebieden van geschiedenis, kunst, wijsbegeerte, muziek, literatuur, taal, religiewetenschap en media. De faculteit is opgedeeld in vier departementen. De masteropleiding Vertaalwetenschap wordt ingedeeld bij het departement Talen, Literatuur en Communicatie.

De opleiding beoogt studenten op te leiden tot kritische en creatieve vertaaldeskundigen met een academische achtergrond, die garant staan voor de eindkwaliteit van meertalige communicatieprocessen op de nationale en internationale vertaalmarkt. De doeltaal van de vertalingen is Nederlands. De opleiding bestaat uit twee richtingen (programma's): het programma Literair Vertalen en het programma Professioneel Vertalen. Het programma Literair Vertalen richt zich op sectoren binnen de creatieve industrie zoals literatuur, literaire journalistiek, maatschappelijke essays. Het programma Professioneel Vertalen richt zich op gespecialiseerde kennisdomeinen als geneeskunde, economie, techniek en

rechtsgeleerdheid. De programma's kennen een gedeeld wetenschappelijk en een praktijkgericht kerncurriculum. De opleiding biedt vertaalonderwijs voor vijf talen: Engels, Duits, Spaans, Italiaans en Frans.

De opleiding Vertaalwetenschap betreft een nieuwe opleiding die nog niet bestaat in Nederland. Het is de enige opleiding met het label Vertaalwetenschap. Het is daarnaast de enige vertaalopleiding met twee afzonderlijke specialistische programma's.

3 Opleidingsbeoordeling

In dit hoofdstuk wordt de evaluatie door het panel van de standaarden omschreven. Bij elke standaard geeft het panel zijn bevindingen, overwegingen en oordeel weer. De beoordeling is gebaseerd op de standaarden en criteria zoals beschreven in het Beoordelingskader voor de beperkte Toets Nieuwe Opleiding van de NVAO (Stcrt. 2016, nr 69458). De beoordeling komt tot stand op basis van een discussie met vakgenoten over de inhoud en kwaliteit van de opleiding.

Over de standaarden geeft een visitatiepanel een gemotiveerd oordeel op een driepuntsschaal: voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet. Vervolgens geeft het panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding, ook op een driepuntsschaal: positief, positief onder voorwaarden, of negatief.

3.1 Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Bevindingen

De opleiding beschrijft haar profiel in het aanvraagdossier als volgt:

‘De masteropleiding Vertaalwetenschap wil studenten opleiden tot kritische en creatieve vertaaldeskundigen met een academische achtergrond, die garant staan voor de eindkwaliteit van meertalige communicatieprocessen op de nationale en internationale vertaalmarkt. De doeltaal is het Nederlands. De opleiding is internationaal, meertalig en gericht op de arbeidsmarkt vanuit een wetenschappelijke basis: een wetenschappelijke opleiding die inhoudelijk structureel verbonden is met de behoeften van de arbeidsmarkt en nieuwe ontwikkelingen daarin. Het programma ‘Professioneel Vertalen’ richt zich op gespecialiseerde kennisdomeinen als geneeskunde, economie, techniek en rechtsgelertheid. Het programma ‘Literair Vertalen’ richt zich op sectoren binnen de creatieve industrie zoals literatuur, literaire journalistiek en maatschappelijke essays. De combinatie van beide programma’s levert een zo compleet mogelijke opleiding op waarin alle dimensies van het vertalen – van vertaaltechnologie tot het vertalen van gedichten – zijn opgenomen.’

De opleiding richt zich op verschillende vormen van interculturele uitwisseling van teksten, praktijken, kennis en ideeën in onze moderne, open maatschappij. Volgens de opleiding is ze dan ook verbonden met het strategische thema van de Universiteit Utrecht, ‘Institutions for Open Societies’ en meer in het bijzonder met de focusgebieden ‘Cultures, Citizenship and Human Rights’ en ‘Professional Performance’.

De opleiding heeft haar profiel vertaald in de volgende drie algemene doelen:

- het bijbrengen van gespecialiseerde kennis, vaardigheden en inzicht op het gebied van vertalen en vertaalwetenschap.
- de voorbereiding op de beroepsuitoefening als deskundige op dit gebied.
- de voorbereiding, qua leervaardigheden, op een vervolgstudie met een grotendeels zelfgestuurd of autonoom karakter, bijvoorbeeld life long learning.

Van deze algemene doelen heeft de opleiding vijf eindkwalificaties afgeleid die gelden voor alle studenten van de opleiding. Voor beide programma's heeft de opleiding daarnaast enkele specifieke eindkwalificaties geformuleerd.

De eindkwalificaties van het programma Professioneel Vertalen zijn vergelijkbaar met buitenlandse programma's die zijn aangesloten bij het netwerk European Masters of Translation (EMT). De opleiding is voornemens zich na accreditatie bij dit netwerk aan te melden. Deelname aan dit netwerk geldt volgens de opleiding als een kwaliteitsgarantie en geeft de afgestudeerde van het programma toegang tot de internationale arbeidsmarkt, met name bij de Europese instellingen in Brussel, Straatsburg en Luxemburg.

De faculteit Geesteswetenschappen van de Universiteit Utrecht is aangesloten bij het netwerk PETRA-E, dat het zelf mede heeft opgericht en waar zij nu mede-penvoerder van is. In dit netwerk werken vertegenwoordigers van academische instellingen die programma's of programmaonderdelen aanbieden rond Literair Vertalen samen met Europese vertalersverenigingen, verbonden in CEATL (Conseil Européen des Associations de Traducteurs Littéraires). Het programma Literair Vertalen zoekt met de eindkwalificaties aansluiting op het door het netwerk ontwikkelde referentiekader voor Literair Vertalen. Dit garandeert volgens de opleiding aansluiting bij de vereisten voor de markt van het Literair Vertalen.

Overwegingen

Het panel spreekt waardering uit voor het genomen initiatief van de Universiteit Utrecht om een voor Nederland unieke masteropleiding rond zakelijk en professioneel vertalen te starten. Volgens het panel is, mede door afstemming met het werkveld, een inhoudelijk relevant beroepsprofiel ontstaan voor de masteropleiding Vertaalwetenschap in het algemeen en voor de beide programma's Professioneel Vertalen en Literair Vertalen in het bijzonder. De opleiding geeft volgens het panel in de drie algemene doelen helder haar ambities weer op de drie pijlers rond vertaalwetenschap, vertaalberoepspraktijk en leervaardigheden. Ook in de gesprekken over de opleiding kwamen deze pijlers duidelijk naar voren.

De eindkwalificaties geven in grote lijnen een goed overzicht van wat de opleiding beoogt te bereiken. Het panel vindt bijvoorbeeld de eindkwalificatie gericht op het toepassen van de geldende normen van professionele integriteit goed passen in het huidige tijdsgewricht. De aansluiting op de doelstellingen van het netwerk EMT voor het programma Professioneel Vertalen en op het referentiekader van het netwerk PETRA-E voor het programma Literair Vertalen is adequaat. Enkele eindkwalificaties zijn vrij globaal geformuleerd. Het panel doet de suggestie om de eindkwalificaties die bijvoorbeeld 'inzicht in' het vakgebied beschrijven meer diepgang te geven, zodat hier een concreter zicht ontstaat op wat is beoogd. Daarnaast geeft het panel ter overweging om ondernemerschap, dat deel uitmaakt van het onderwijsprogramma, ook mee te nemen in de eindkwalificaties. Het panel hecht waarde aan dit onderdeel in het programma en bemerkte tijdens het visitatiebezoek dat ook studenten zich positief uitspreken over de toevoeging van dit onderdeel.

De opleiding beschrijft in haar profiel dat zij internationaal en meertalig is. Het panel vindt het gebruik van deze begrippen niet de meest logische. Het onderwijs wordt immers in het Nederlands aangeboden en de studenten kiezen voor het vertalen vanuit één vreemde taal. Het panel doet dan ook de suggestie om het gebruik van deze begrippen te herzien.

Conclusie: Voldoet

3.2 Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Onderwijsprogramma

Het onderwijsprogramma heeft een omvang van 90 EC. Volgens de opleiding is alleen met deze omvang gegarandeerd dat de opleiding zich zowel op de vertaalwetenschap als op de arbeidsmarkt voor vertalen richt. De omvang waarborgt het gebruik van wetenschappelijke kaders ten dienste van de professionele ontwikkeling van de studenten. In matrices geeft de opleiding aan hoe de eindkwalificaties van de opleiding worden gerealiseerd in de verschillende programmaonderdelen.

De opleiding wordt voltijds aangeboden in zes opeenvolgende onderwijsperiodes (drie semesters) met als startmoment september. Het onderwijs is ondergebracht in de praktische leerlijn (taalspecifieke vertaalcolleges, stage) en de theoretische leerlijn (taaloverstijgende cursussen, scriptie). In de taaloverstijgende onderdelen bestudeert de student de sociale, culturele en tekstuele praktijk van het vertalen vanuit vertaalwetenschappelijke vraagstellingen. Daarnaast oefent de student in taalspecifieke cursussen het vertalen in een 'real life context'.

De basis van de opleiding is een gemeenschappelijk kerncurriculum van vijf cursussen (5 EC) voor beide programma's. Drie cursussen in dit kerncurriculum zijn taaloverstijgend: ze brengen studenten vanuit de vijf verschillende talen samen. In het gedeelde kerncurriculum komen in de cursussen 'Vertaalmethoden en -ethiek' en 'Vertaalkritiek' methoden en technieken aan de orde die voor, tijdens en na het vertaalproces uitgevoerd worden. Daarnaast worden kwesties van vertaalethiek besproken. In de cursussen 'Gespecialiseerd Vertalen' vindt de toepassing hiervan plaats op een breed scala aan concrete teksten met een toenemende moeilijkheidsgraad. Het 'Research Seminar Vertaalwetenschap' richt zich op design en methoden van vertaalwetenschappelijk onderzoek.

Naast het kerncurriculum bieden beide programma's eigen verdiepende onderdelen van 35 EC in totaal aan.

In het programma Professioneel Vertalen wordt in de cursussen 'Vertaaltechnologie' en 'Corpusonderzoek' nader ingegaan op de studie en het gebruik van digitale hulpmiddelen die de vertaler tijdens het proces ten dienste staan en die de vertaalonderzoeker bij het analyseren van data kan gebruiken. In de cursus 'Professioneel Vertalen' oefent de student met het vertalen van vakspecifieke teksten van de hoogste moeilijkheidsgraad. De cursus 'Entrepreneurship' bereidt de student voor op de bedrijfsmatige beroepsuitoefening. Tijdens de verplichte stage (15 EC) doet de student ervaring op met de dagelijkse praktijk van de beroepsuitoefening bij vertaalbureaus en bedrijven.

In het programma Literair Vertalen worden in de cursus 'Theorie en Praktijk van het Literair Vertalen' de methoden van het vertalen van verschillende literaire genres behandeld en in de cursus 'Literaire Stilistiek' wordt de oefening met literaire schrijf- en vertaalvaardigheid gecombineerd met de vertaalwetenschappelijke analyse van stijl als vertaalprobleem. In 'Het veld van Literair Vertalen' wordt de sociologische studie van actoren en instituties in het veld van Literair Vertalen gecombineerd met beroepsvoorbereidende onderdelen rond de vraag hoe het veld toegankelijk is voor jonge vertalers. In de 'Intensieve Cursus Literair Vertalen' oefent de student onder leiding van docenten en gereputeerde literair vertalers

met het vertalen van hoogwaardige literaire teksten. In de Lezingenreeks stellen gereputeerde vertalers en vertaalwetenschappers een breed scala aan onderwerpen op het gebied van literair vertalen aan de orde. De Electives (10 EC) bieden de gelegenheid aan de student om zich verder te verdiepen in vertaalwetenschap en letterkunde. Beide programma's worden afgesloten met een vertaalproject (10 EC) en een scriptie (20 EC). In het vertaalproject maakt de student een vertaling van 10.000 woorden aan de hand van een specifieke real life vertaalopdracht en voorziet deze van vertaalwetenschappelijke reflectie over aangetroffen vertaalproblemen. In de scriptie doet de student verslag van een zelf opgezet en uitgevoerd vertaalwetenschappelijk onderzoek. De student schrijft de scriptie in de door hem gekozen taal. Het panel heeft deze keuze bevestigd tijdens het visitatiebezoek, aangezien dit in tegenstelling lijkt met de doelstelling van de opleiding om zich enkel toe te leggen op de vertaling naar de moedertaal. De opleiding gaf aan dat met deze keuze wordt beoogd om de studenten op hoog niveau te leren nadenken en reflecteren in de taal van de specialisatie. De ervaring leert namelijk dat tijdens de masteropleiding taalverlies optreedt, doordat de student minder intensief in de vreemde taal werkt dan in de bachelorfase.

Didactisch concept

Gemiddeld genomen bedraagt het aantal contacturen per cursus vier uur per week. De meest gebruikte werkvorm is het werkcollege, waarin studenten activerend en persoonlijk benaderd worden. Cursussen met minder dan vijf studenten worden als tutorial aangeboden. Het onderwijs is taakgericht: studenten werken door middel van gerichte opdrachten aan hun academische en vertaalvaardigheden. Permanente feedback op hun academische en vertaalwerk beoogt studenten inzicht te geven in de voortgang van hun ontwikkeling en hun zo de mogelijkheid te bieden zich optimaal te ontwikkelen.

Werkvormen in de praktische leerlijn (individuele en groepsvertalingen, redactie- en revisieoefeningen, presentaties van eigen vertalingen) beogen aan te sluiten op de praktijk van het beroepenveld. In de taaloverstijgende cursussen krijgen de studenten de gelegenheid om onderdelen (werkstukken, opdrachten) te programmeren met taalspecifieke inhoud.

Studiebegeleiding en informatievoorziening

De studenten hebben drie belangrijke aanspreekpunten: de tutor, de programmacoördinator en de studieadviseur.

Aan het begin van het studiejaar krijgen de studenten een tutor toegewezen. In de regel is dit één van de docenten van de taalspecifieke cursussen. Studenten wordt gevraagd een masterplan te schrijven waarin zij aangeven welke cursussen ze willen volgen, wat voor stage ze beogen en over welk onderwerp zij een scriptie willen schrijven. De student bespreekt het plan met de tutor en levert het daarna in bij de programmacoördinator die checkt of het beoogde programma studeerbaar is. In de loop van de opleiding zal de tutor nog enkele malen met de studenten de voortgang van de studie bespreken.

De programmacoördinator is het inhoudelijk aanspreekpunt voor opleidingskwesties (cursussen en stages) en verzorgt bijeenkomsten waarin de vereisten voor stages en scripties worden besproken.

De studieadviseur adviseert de student tijdens de studie vooral over persoonlijke aspecten, zoals ziekte of psychologische omstandigheden.

Aansluiting bij kwalificaties instromende studenten

Volgens de OER is toelaatbaar tot de opleiding Vertaalwetenschap de bezitter van een Nederlands of een buitenlands diploma van hoger onderwijs die aantoonbaar beschikt over de volgende kennis, inzicht en vaardigheden op het gebied van taal, cultuur en letterkunde van het Duits, Frans, Engels, Italiaans of Spaans:

- i. Kennis van en inzicht in vraagstukken op het gebied van talen, literaturen en communicatie en de academische benadering daarvan;
- ii. kennis van en ervaring met de basisprincipes van de vertaalwetenschap en de vertaalpraktijk,
- iii. algemene kennis van onderzoeksmethoden;
- iv. ervaring met het zelfstandig verrichten van onderzoek op gevorderd (bachelor-)niveau, d.w.z. met het verzamelen van materiaal, het toepassen van theorie en het schrijven van een eindwerkstuk;
- v. een hoog niveau van schrijfvaardigheid in het Nederlands.

Aan ii wordt voldaan wanneer in het bachelorprogramma een praktische vertaal cursus en een cursus vertaalwetenschap zijn opgenomen of de student deze competenties anderszins aantoonbaar heeft verworven.

De facultaire toelatingscommissie bepaalt of een student wordt toegelaten. De programmacoördinatoren hebben zitting in deze commissie. De opleiding is selectief. Selectie vindt plaats op grond van de volgende criteria: motivatie en talent, niveau van de relevante kennis en van de beheersing van methoden en technieken uit het betreffende vakgebied, algemeen academisch denk- en werkniveau en beheersing van de in het programma gehanteerde taal of talen. Voor de vertaalrelevante cursussen en het bacheloreindwerkstuk dient minimaal een 7 gehaald te zijn. De beheersing van het Nederlands wordt getoetst aan de hand van een writing sample. Indien nodig vindt er een toelatingsgesprek plaats.

Studenten die niet beschikken over één van de genoemde bachelordiploma's kunnen toegelaten worden via een premasterprogramma. Dit kan gaan om WO-studenten met een verwante bacheloropleiding, studenten met een vakinhoudelijke WO-bachelor of studenten met een verwante HBO-opleiding. Het programma bestaat uit bachelor cursussen op het gebied van taalverwerving, taal- en letterkunde van de bacheloropleiding in de moderne taal en op het gebied van vertalen en vertaalwetenschap. De omvang van het programma is afhankelijk van de vooropleiding en varieert van 15 tot 60 EC. De toelatingscommissie stelt in samenspraak met de studieadviseur een programma samen dat is toegesneden op de individuele achtergrond van de kandidaat.

Kwalificaties personeel

In het aanvraagdossier beschrijft de opleiding dat de vaste staf van de opleiding Vertaalwetenschap gaat bestaan uit gepromoveerde universitair docenten, hoofd docenten en hoogleraren met toegespitste didactische en wetenschappelijke expertise op het gebied van vertaling en vertaalwetenschap en/of van taal- en letterkunde. De docenten dienen in het bezit te zijn van een Basiskwalificatie Onderwijs (UD) of een Senior kwalificatie Onderwijs (UHD of HL) en dienen aangesloten te zijn bij een van de facultaire onderzoeksinstituten. De docenten die ingezet worden in de taalspecifieke vertaal cursussen dienen daarnaast over professionele ervaring als vertaler te beschikken. Incidenteel wordt onderwijs gegeven door juniordocenten, altijd onder supervisie van een reguliere docent. In

de cursussen zijn gastcolleges gepland van (internationale) toonaangevende experts uit het vertaalveld.

Het management van de opleiding beoogt drie kerndocenten per programma aan te stellen. Er wordt voorzien in reguliere bijeenkomsten om als team ervaringen te delen en bijvoorbeeld kalibreersessies te organiseren. Het management gaf tijdens het visitatiebezoek aan dat zij nog werkt aan een overzicht van de formatie die nodig is voor de beoogde inrichting van het onderwijsprogramma. Er is daarbij oog voor lacunes. Veel taaloverstijgende cursussen worden in het oude onderwijsprogramma verzorgd door docenten vanuit de taal Engels. De opleiding streeft naar een meer evenwichtige verdeling van taken over de vijf talen. Daarnaast behoeft het personeelsbestand in ieder geval aanvulling op het terrein van professioneel vertalen. De opleiding is voornemens hier ook in te gaan voorzien door expertise uit het werkveld in te huren. Een professional uit het juridische werkveld, zoals een medewerker van een advocatenkantoor, gaat dan bijvoorbeeld studenten ondersteunen met vertalingen op dat specifieke terrein.

De docenten participeren in verschillende onderwijsprogramma's, zowel bachelor- als masterprogramma's. Enkele docenten hebben ook een werkomgeving buiten de universiteit. Eén van de docenten heeft bijvoorbeeld een eigen vertaalpraktijk. Volgens de docenten is de combinatie van taken goed mogelijk en zijn de verschillende ervaringen een meerwaarde voor het onderwijs.

Enkele docenten gaan onderwijs in beide programma's verzorgen. Het panel vroeg zich af in hoeverre voor beide specialisaties gelijke kwalificaties van toepassing zijn. De docenten gaven aan dat het verschillende domeinen zijn waarvoor voor een deel dezelfde kwalificaties worden gevraagd. In de vertaalpraktijk komt het ook voor dat een vertaler beide typen vertalingen uitvoert.

Voorzieningen

Alle medewerkers van de opleiding zijn gehuisvest in het Transcomplex in de binnenstad van Utrecht. Het onderwijs wordt verzorgd in andere panden in de binnenstad, met name het Driftcomplex. Een enkele keer wordt uitgeweken naar de gebouwen van het University College Utrecht of op De Uithof. Alle voorzieningen zijn in de binnenstad aanwezig, zoals bibliotheek, computerleerzalen, individuele en groepsruimtes, zalen voor hoor- en werkcolleges en draadloos internet op alle universitaire locaties.

De binnenstadsafdeling van de universiteitsbibliotheek huisvest de collectie van Geesteswetenschappen. Er is een gespecialiseerde vertaalwetenschappelijke collectie aanwezig. In de digitale leeromgeving is een voorraad vertaalhulpmiddelen beschikbaar. In de bibliotheek zijn studiefaciliteiten aanwezig en er is een kantine voor medewerkers en studenten.

Tijdens de introductie ontvangen de studenten een Programmaboek waarin alle relevante informatie over de studie is opgenomen. Informatie over afzonderlijke cursussen is bovendien beschikbaar via de studieplanner op de site van de opleiding. Nadere informatie over de precieze inhoud van de cursussen is te vinden in de cursushandleidingen, die voor het begin van iedere onderwijsperiode op de elektronische leeromgeving Blackboard worden geplaatst. Hierin wordt ook informatie verstrekt over beoordelingscriteria en toetsing.

Overwegingen

Het panel heeft het onderwijsprogramma bestudeerd en besproken met het management, studenten en docenten. Het panel stelt vast dat de opleiding bij de beroepsprofielen van zowel het Professioneel Vertalen als het Literair Vertalen passend onderwijs aanbiedt, dat het behalen van de eindkwalificaties waarborgt. Het panel begrijpt de keuze voor een curriculum van 90 EC en vindt het positief dat hierdoor zowel ruim aandacht voor de praktijk van het vertalen als voor de vertaalwetenschap mogelijk is. De keuze voor een afstudeerportfolio met zowel een wetenschappelijke scriptie als het maken van een geannoteerde vertaling sluit hier goed op aan. Dit wordt bevestigd door studenten van de huidige 60 EC masteropleiding, die aangaven dat zij de uitbreiding van de afstudeerportfolio in het nieuwe programma een duidelijke meerwaarde vinden hebben. De voorgeschreven literatuur is passend, volgens het panel. De aangeboden literatuur in de opleiding is zowel praktisch, namelijk gericht op de praktijk van het vertalen als ook voldoende wetenschappelijk, constateert het panel.

Het onderwijsprogramma beoogt aan te sluiten op de doelstellingen van het netwerk EMT voor het programma Professioneel Vertalen en op het referentiekader van het netwerk PETRA-E voor het programma Literair Vertalen. De opleiding heeft de relatie tussen de doelstellingen van de netwerken en de programmaonderdelen in enkele tabellen duidelijk gemaakt. In de leerdoelen bij de programmaonderdelen is deze koppeling echter niet transparant; de leerdoelen van de programmaonderdelen zijn niet eenvoudig naast de doelen in de EMT en PETRA-E te leggen. In PETRA-E en EMT staan zeer concrete doelen vermeld die goed als leerdoelen verwerkt kunnen worden. Het panel doet dan ook de suggestie deze zichtbaarder te maken in de leerdoelen van de programmaonderdelen.

Docenten gaven tijdens het visitatiebezoek aan dat het onderwijsprogramma zo is ingericht dat er een toenemende moeilijkheidsgraad is. Twee cursussen uit het kerncurriculum bereiden bijvoorbeeld voor op de verdiepende cursussen en het vertaalproject later in het programma. Het panel waardeert deze opbouw, maar ziet deze nog te beperkt terug in de vakomschrijvingen en de literatuurkeuze bij de verschillende cursussen. Het panel adviseert om ook hier deze opbouw meer zichtbaar te maken. Het valt het panel daarbij op dat de taalspecifieke programmaonderdelen nog niet uniform zijn beschreven in de vakbeschrijvingen. Deze zouden verder op elkaar afgestemd kunnen worden om de samenhang en opbouw transparanter te maken. Het panel vindt het daarnaast raadzaam om de inhoud van de taalspecifieke cursussen verder te harmoniseren. Twee talen bieden ook onderwijs in het vertalen van het Nederlands naar de vreemde taal. Het panel raadt aan om hier één keuze te maken voor alle vijf talen en geeft ter overweging ook het vertalen naar de vreemde taal op te nemen in het curriculum. Het is een nuttige oefening, ook doordat de scriptie in de vreemde taal geschreven moet worden. Het panel vindt dit passend gezien de gesignaleerde daling van de taalvaardigheid in de vreemde taal in de masterfase doordat er minder intensief wordt gewerkt in de vreemde taal. Het panel heeft met instemming kennisgenomen van het voornemen van de opleiding om de taalspecifieke cursussen meer op elkaar te gaan afstemmen in de voorbereiding op de start van de opleiding.

Het panel heeft waardering voor de aandacht voor entrepreneurship in het onderwijsprogramma vanuit de ambitie om de studenten optimaal voor te bereiden op de arbeidsmarkt. Het panel doet de suggestie om de inhoud van dit programmaonderdeel meer aan te laten sluiten op de specifieke ondernemersvaardigheden die nodig zijn in de (weerbarstige) praktijk van het vertalen.

Het panel heeft waardering voor de verplichte stage van 15 EC in het programma Professioneel Vertalen. De opleiding laat een duidelijke opbouw zien in het leren vertalen van teksten in een gekozen kennisdomein, waar de stage een logisch onderdeel van is. Het panel adviseert de opleiding om voor de opleiding een stagecoördinator aan te stellen voor het behouden van het overzicht, mede gezien het feit dat de verplichte stage een nieuw onderdeel is in de masteropleiding. In het programma Literair Vertalen is geen stage opgenomen. Hier kiezen de studenten voor Electives. Het panel stelt vast dat een interessant en passend palet aan Electives beschikbaar is, dat bijdraagt aan het verrijken van het onderwijsprogramma. Wel is het panel van mening dat ook bij het programma Literair Vertalen de mogelijkheid tot het volgen van een stage een verrijking zou zijn.

Het panel constateert dat er is gekozen voor een didactisch concept dat past bij de instromende studenten. Mede door de kleine groepen studenten is de opleiding ook al in de huidige masteropleiding in staat intensief en op persoonlijke leervragen afgestemd onderwijs te verzorgen, stelt het panel vast. Als er slechts één of enkele studenten een programmaonderdeel volgen, biedt de opleiding passende tutorials aan. Het panel ziet zijn positieve oordeel over de didactische vormgeving ondersteund door de studenten waarmee zij sprak. Deze spraken zich positief uit over deze onderwijsvormgeving en gaven voorbeelden van intensieve programmaonderdelen, met inbreng van specialisten op specifieke gebieden. Deze onderdelen gaan ook deel uitmaken van het nieuwe programma. Ook het vormgeven van het eigen leerproces krijgt voldoende ruimte. Het panel heeft daarbij waardering voor de aandacht voor het reflecteren over competenties op verschillende momenten in het onderwijsprogramma. De voorgenomen studiebegeleiding door de tutor, de programmacoördinator en de studieadviseur is adequaat, stelt het panel mede op basis van de ervaringen van huidige masterstudenten vast.

Het panel is van mening dat het programma en het didactisch concept voldoende aansluiten bij de kwalificaties van instromende studenten en dat de gehanteerde toelatingseisen realistisch zijn gezien de beoogde eindkwalificaties. De opleiding biedt adequate voorzieningen, bijvoorbeeld in de vorm van een premaster, om instromers van elders op het juiste instapniveau te brengen. Het panel doet de suggestie om een schakelprogramma als zomercursus aan te gaan bieden om de doorstroming te optimaliseren.

Het panel stelt vast dat er ten tijde van het visitatiebezoek nog geen volledig overzicht beschikbaar was van in te zetten personeel voor de masteropleiding. Van enkele docenten is bekend dat ze een aandeel gaan leveren in de nieuwe masteropleiding. Het zwaartepunt van de expertise in deze groep docenten ligt op het terrein van literair vertalen. Op het terrein van professioneel vertalen is nog een personeelstekort, stelt het panel vast. Tijdens het visitatiebezoek is wel gebleken dat het management een goed beeld heeft van de benodigde staf voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van de beide programma's, zowel kwantitatief als kwalitatief. Ook is er voldoende aandacht voor de vervanging van docenten die in de komende jaren met pensioen zullen gaan. Het panel is overtuigd van de mogelijkheid om de aanstelling van de benodigde staf voor beide programma's te realiseren voor de start van de opleiding in september 2019.

Hoewel de normale voorwaarde is dat alle docenten zijn gepromoveerd in de masteropleiding, lijkt het, gegeven de specificiteit van de opleiding, aanvaardbaar dat er wordt gewerkt met enkele docenten die op professioneel vlak hun waarde hebben bewezen maar vooralsnog niet gepromoveerd zijn. Het valt het panel echter op dat er voor de taal Frans vooralsnog geen enkel gepromoveerd stafflid beschikbaar is. Het panel vindt het van

belang dat voor iedere taal in ieder geval één stafid gepromoveerd is en verzoekt de opleiding hier bij aanstelling van nieuwe stafleden oog voor te hebben. Ook vindt het panel het belangrijk dat de docenten van de praktijkcursussen beschikken over aantoonbare praktijkervaring.

Het panel doet de suggestie om voor het programma Professioneel Vertalen de mogelijkheid te onderzoeken om docenten van vakspecifieke opleidingen uit bijvoorbeeld de medische faculteit en de juridische faculteit te laten meekijken bij professionele vertalingen. Verder doet het panel de suggestie minstens één stafid aan te trekken met expertise (publicaties) rond onderzoek in de vertaalwetenschap. Voorbeelden zijn onderzoek rond parallele corpora van vakteksten zoals juridische, medische en technische teksten en hun vertaling en rond studie van vaktaal en terminologie. Dit stafid zou de opleidingsonderdelen over vertaaltechnologie en over vertaalgerelateerd terminologisch onderzoek en corpusonderzoek kunnen verzorgen in het programma Professioneel Vertalen.

De voorzieningen op de locaties van de universiteit in de binnenstad van Utrecht zijn toereikend voor het onderwijs, stelt het panel vast.

Het is van belang dat toekomstige studenten helder en correct worden geïnformeerd over de duur, kostprijs en andere modaliteiten van de opleiding. De opleiding dient zich ervan te verzekeren dat deze informatie op onder andere de website beschikbaar is, en wel ruim vóór de start van de opleiding

Conclusie: Voldoet

3.3 Standaard 3: Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Systeem van toetsing

In de taaloverstijgende cursussen (theoretische leerlijn) wordt zowel schriftelijk als mondeling getoetst. Studenten leveren (individueel of in groepsverband) per cursus een aantal essayopdrachten in. Studenten houden individueel of in groepsverband een mondeling referaat, vaak als voorbereiding op een afsluitend paper. Op het referaat krijgt de student peer review en mondelinge feedback van de docent. Feedback op de paper gebeurt via een in de cursushandleiding opgenomen beoordelingsformulier.

In de taalspecifieke cursussen (praktische leerlijn) wordt zowel schriftelijk als mondeling getoetst. Studenten leveren per cursus in principe wekelijks vertaalopdrachten in waarop zij feedback krijgen. Vertalingen zijn voorzien van een vertaalrelevante analyse en voetnoten met verantwoording van vertaalkeuzes - beide zijn ook in de beoordeling betrokken. Daarnaast leveren studenten een aantal essayopdrachten in waarin reflectie over het eigen vertaalwerk centraal staat. Ook hierop krijgen ze mondelinge en schriftelijke feedback. Mondelinge toetsing vindt plaats door middel van presentaties van eigen vertalingen, gevolgd door peer review en mondelinge feedback van de docent.

De stage is onderdeel van de praktische leerlijn. Voor aanvang van de stage schrijft de student een stagewerkplan volgens een vastgesteld sjabloon. In dit plan worden de

afspraken met de stagegever opgenomen en formuleert de student leerdoelen die in overeenstemming zijn met de eindkwalificaties van de opleiding. De eindbeoordeling van de stage gebeurt aan de hand van een beoordelingsformulier (van de stagegever), een stageverslag (van de stagiair) en een eindgesprek (tussen stagedocent en stagiair). Het eindoordeel wordt vastgelegd in een formulier waarin de beoordelingscriteria vermeld staan.

Het afstudeerproject (bestaande uit het vertaalproject en de scriptie) vormt de afsluiting van de studie. Beide leerlijnen komen in deze onderdelen samen.

Voor het vertaalproject geldt: studenten maken individueel een lange vertaling (10.000 woorden) voorzien van een vertaalrelevante tekstanalyse, waarin praktische vraagstukken met betrekking tot specifieke vertaalproblemen aan de orde worden gesteld, en van een verantwoording van afzonderlijke vertaalkeuzes. Het project wordt begeleid door een gekwalificeerde docent van de opleiding die de voortgang bewaakt en de vertaling beoordeelt aan de hand van het beoordelingsformulier dat gebruikt wordt voor de vertaalopdrachten tijdens de vertaalcursussen.

Voor de scriptie geldt: studenten doen onderzoek op het vakgebied. De scriptie wordt beoordeeld door twee gekwalificeerde docenten, waarvan minstens één bij het programma is betrokken. Eén docent fungeert als begeleider tijdens het werkproces en bewaakt de voortgang van het project, de andere docent fungeert als tweede lezer. Vooraf levert de student een opzet in die beide beoordelaars goedkeuren. De scriptie wordt beoordeeld aan de hand van een beoordelingsformulier waarin de criteria vermeld staan. Beide beoordelaars vullen onafhankelijk van elkaar het formulier in en bepalen in overleg het cijfer.

Borging van toetskwaliteit

De opleiding valt onder een facultaire examencommissie voor de masteropleidingen. De examencommissie bewaakt het eindniveau van de afgestudeerden en de weg daarnaar toe. Zij stelt vast of een student beschikt over kennis, inzicht en vaardigheden (zoals vastgelegd in de OER) die nodig zijn voor het verkrijgen van de mastergraad. De examencommissie borgt het proces en de kwaliteit van toetsen aan de hand van een aantal ijkpunten. Het facultaire toetsbeleid voorziet ook in een toetscommissie die op verzoek van de examencommissie toetsing kan onderzoeken.

Overwegingen

De beoogde toetsen zoals beschreven in het toetsplan zijn van het vereiste niveau en de opleiding kiest voor een brede variatie in toetsvormen, passend bij de academische én beroepsgerichte ambitie, stelt het panel vast. De opleiding heeft ruim aandacht voor zowel formatieve als summatieve aspecten van toetsing. De peer review door studenten zelf is een sterk punt.

Het panel heeft wel enkele opmerkingen bij de toetsing. Voor een aantal cursussen is nog geen beoordelingsformulier beschikbaar. Daarnaast ziet het panel dat de beoordelingsformulieren nog niet optimaal op elkaar zijn afgestemd. Het panel gaat ervan uit dat de opleiding voor uniformering van de formulieren zorgt voor de start van de opleiding en daarbij aandacht heeft voor een onderbouwde weging tussen deeltolsten in een programmaonderdeel en tussen programmaonderdelen onderling.

Het panel waardeert de inzet van alumni en andere ervaringsdeskundigen uit de praktijk bij de toetsing van praktijkopdrachten. De formele examinerator is evenwel altijd een

medewerker van de opleiding in vaste dienst. Bij deze constructie verdient de afstemming tussen de externe deskundige en de examinator bij het bepalen van het uiteindelijke oordeel bijzondere aandacht; het panel raadt de opleiding aan hier (ook in het toetsbeleid) expliciet zorg voor te dragen.

Bij de scriptie hanteert de opleiding voor de beoordeling het vier-ogen principe. Bij het kleine aantal docenten zal het in de praktijk zo zijn dat meestal dezelfde twee docenten vergelijkbare scripties beoordelen. Het panel vindt het wenselijk om de variatie aan mogelijke combinaties van examinatoren te vergroten door bijvoorbeeld samenwerking met examinatoren van andere universiteiten te zoeken. Het panel heeft met instemming vernomen dat de opleiding voornemens is dit te realiseren.

Het panel stelt vast dat de opleiding goede maatregelen treft om de kwaliteit van de toetsing te borgen. Het toetsbeleid van de opleiding is ingebed in het facultaire en universiteitsbrede toetsbeleid. Het panel concludeert op basis van de gesprekken en de documentatie daarnaast dat de examencommissie haar taak om de kwaliteit van toetsen en tentamens te borgen goed vormgeeft.

Conclusie: Voldoet

3.4 Graad en CROHO-onderdeel

Het panel adviseert om de volgende graad aan de opleiding toe te kennen: Master of Arts. Het panel adviseert het volgende CROHO-onderdeel voor de opleiding: Taal en cultuur.

3.5 Algemene conclusie over de kwaliteit van de opleiding

De conclusie met betrekking tot de kwaliteit van de nieuwe opleiding en daarmee het eindoordeel is positief.

3.6 Aanbevelingen

Het panel doet de volgende aanbevelingen:

- Maak de toenemende moeilijkheidsgraad in de vakomschrijvingen en de literatuurkeuze bij de verschillende cursussen zichtbaar;
- Stem de taalspecifieke programmaonderdelen verder op elkaar af en beschrijf deze uniform in de vakbeschrijvingen;
- Harmoniseer de inhoud van de taalspecifieke cursussen verder en overweeg daarbij het vertalen van de eigen naar de vreemde taal voor alle vijf talen op te nemen in het curriculum;
- Completeer het overzicht van de benodigde staf voor de inhoudelijke, wetenschappelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van zowel het programma Literair Vertalen als het programma Professioneel Vertalen en zorg voor aanstelling van alle staf per september 2019. Het is daarnaast belangrijk te beschikken over gepromoveerde stafleden voor elke taal. Ook is het belangrijk dat de docenten van de praktijkcursussen beschikken over aantoonbare praktijkervaring;
- Ontwikkel uniforme beoordelingsformulieren en zorg daarbij voor een onderbouwde weging tussen deeltoetsen in een programmaonderdeel en tussen programmaonderdelen onderling;

- Het is belangrijk dat er (waar van toepassing) specifieke aandacht is voor afstemming tussen de externe deskundige en de examinator bij het bepalen van het uiteindelijke oordeel;
- Vergroot de variatie aan mogelijke combinaties van examinatoren door bijvoorbeeld samenwerking met examinatoren van andere universiteiten te zoeken.

Het panel doet naast bovengenoemde aanbevelingen ook de volgende, minder zwaar wegende, suggesties:

- Geef de eindkwalificaties die bijvoorbeeld 'inzicht in' het vakgebied beschrijven meer diepgang, zodat hier concreter zicht ontstaat op wat is beoogd;
- Neem ook ondernemerschap, dat onderdeel is van het onderwijsprogramma, mee in de eindkwalificaties;
- Overweeg herziening van het gebruik van de begrippen 'internationaal' en 'meertalig' in de profilering van de opleiding;
- Laat de concrete doelen van de netwerken PETRA-E en EMT zichtbaarder terugkomen in de leerdoelen van de programmaonderdelen;
- Laat de inhoud van het programmaonderdeel rond entrepreneurship meer aansluiten op de specifieke ondernemersvaardigheden die nodig zijn in de (weerbarstige) praktijk van het vertalen;
- Bied de studenten in het programma Literair Vertalen ook de mogelijkheid om voor een stage te kiezen;
- Ontwikkel (op termijn) een schakelprogramma als zomercursus om de doorstroming te optimaliseren;
- Onderzoek de mogelijkheid om docenten van vakspecifieke opleidingen uit bijvoorbeeld de medische faculteit en de juridische faculteit te laten meekijken bij professionele vertalingen;
- Overweeg het aantrekken van een stafflid op het terrein van het doen van onderzoek op diverse benaderingen in de vertaalwetenschap (corpusgerelateerd onderzoek, studie van vaktaal en terminologie).

4 Overzicht oordelen

Standaard	Oordeel
<u>Beoogde leerresultaten</u> <i>Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.</i>	Voldoet
<u>Onderwijsleeromgeving</u> <i>Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.</i>	Voldoet
<u>Toetsing</u> <i>Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.</i>	Voldoet
Algemene conclusie	Positief

Bijlage 1: Samenstelling panel

- Voorzitter: prof.dr. Theo D'haen, Emeritus Professor of English & Comparative Literature, Leuven University, Emeritus Professor of English & American Literature, Leiden University;
- Leden:
 - prof.dr. Rita Temmerman, Opleidingsvoorzitter Toegepaste Taalkunde – LIST, Faculteit Letteren en Wijsbegeerte, Vrije Universiteit Brussel;
 - prof.dr. Maarten Steenmeijer, hoogleraar Spaanse Taal en Cultuur en literair vertaler, Radboud Universiteit;
- Student-lid: Diana van Wanrooij, masterstudent Law and Technology en International and European Law, Tilburg University.

Alle panelleden hebben een onafhankelijkheids- en onpartijdigheidsverklaring ingevuld en ondertekend.

Het panel werd bijgestaan door Maya de Waal, beleidsmedewerker NVAO, procescoördinator en Linda van der Grijsparde, zelfstandig onderwijsadviseur, secretaris.

Bijlage 2: Programma locatiebezoek

Het panel heeft een bezoek gebracht aan de locatie op 13 oktober 2017.

Locatie: Trans 10, Utrecht

Programma:

Starttijd	Gesprek	Deelnemers
9.00u - 9.30u	ontvangst en kort vooroverleg panel	
09.30u - 10.00u	Sessie 1 – gesprek vertegenwoordigers instellingsbestuur en faculteitsbesturen	<ul style="list-style-type: none"> • Ted Sanders (vice-decaan MA onderwijs GW) • Dieuwke van der Poel (onderwijsdirecteur School TLC, MA) • Kiene Brillenburg Würth (oud onderwijsdirecteur School TLC, MA) • Ann Rigney (departementshoofd TLC)
10.00u - 11.00u	Sessie 2 – gesprek vertegenwoordigers opleidingsmanagement	<ul style="list-style-type: none"> • Dieuwke van der Poel (onderwijsdirecteur School TLC, MA) • Philiep Bossier (programmacoördinator Literair Vertalen) • Cees Koster (programmacoördinator Professioneel Vertalen)
11.15u - 11.45u	Sessie 3 – gesprek vertegenwoordigers examencommissie en opleidingscommissie	<ul style="list-style-type: none"> • Daniel Janssen (voorzitter EC MA 60 en 90 EC) • Noor Blaauw (ambtelijk secretaris EC MA 60 en 90 EC) (o.v.b.) • Onno Kusters (lid OC) • Ella van den Broeck (studentlid OC)
11.45u - 13.00u	Overleg panel tijdens lunch (besloten)	
13.00u - 14.00u	Sessie 4 – gesprek docententeam	<ul style="list-style-type: none"> • Dorien Nieuwenhuijsen • Reinier Speelman • Onno Kusters • Cees Koster • Jaap van Vredendaal
14.00u - 14.30u	Sessie 5 – gesprek studenten	<ul style="list-style-type: none"> • Koen Boelens ENG LV, lichting 2016-2017 • Helen Zwaan ENG LV, lichting 2016-2017 • Jard Sipman FRA PV, lichting 2017-2018 • Ronald Valk ITA PV, lichting 2015-2016 • Ella van den Broeck ENG PV, lichting 2017-2018
14.30u - 14.45u	Sessie 6 – tweede gesprek vertegenwoordigers opleidingsmanagement met aandacht voor zaken die nog onduidelijk zijn (eventueel)	<ul style="list-style-type: none"> • Philiep Bossier • Cees Koster • Dieuwke van der Poel
15.00u - 16.45u	Overleg panel (besloten)	
16.45u	Beknopte terugkoppeling	UU nodigt uit wie komt luisteren en biedt daarna een borrel aan (locatie Cohenzaal, Trans 10)

Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten

Informatiedossier opleiding/instelling

- Verzoek tot toets nieuwe opleiding Masteropleiding Vertaalwetenschap, maart 2017
- Competentiemodel European Master's of Translation (EMT)
- OER
- Beschrijving curriculum
- Richtlijn Onderwijs Universiteit Utrecht
- Overzicht staf
- Stageregeling
- Masterscriptieregeling
- Besluit Macrodoelmatigheid
- Overzicht contacten werkveld
- Overzicht curriculum
- Kwantitatieve arbeidsmarktprognoses
- Aanvullingen bij informatiedossier (erratum blokkenschema en informatie over startdatum)

Documenten beschikbaar gesteld tijdens locatiebezoek

- Overzicht literatuur (boeken)
- Eindtermen en cursussen Literair Vertalen in termen PETRA-E competenties
- Aantallen studenten en 'specialiteiten'
- EMT descriptoren afgezet tegen eindkwalificaties en cursussen

Bijlage 4: Lijst met afkortingen

ba	bachelor
EC	European Credits (studiepunten)
hbo	hoger beroepsonderwijs
ma	master
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
wo	wetenschappelijk onderwijs

Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op beperkte toetsing van de nieuwe opleiding wo-master Vertaalwetenschap van de Universiteit Utrecht.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)

Parkstraat 28

Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG

T 31 70 312 23 00

E info@nvao.net

W www.nvao.net

Aanvraagnummer 005554